

KONUŞMA YOLCULUĞUM

Teorik bilgilerden pratik uygulamalara

Her ay için neşeli oyun ve önerilerle
dil ve konuşma gelişimi

sola
kidz

0-36 AY

Uzm. Mehbube Tuncer

Odyoloji, Dil ve Konuşma Bozuklukları Uzmanı

Konuşma Yolculuğum

SOLA UNITAS - SOLA KIDZ

Şakayık Sok. No: 40/8 Kat: 2 Teşvikiye Şişli/İSTANBUL
Telefon: 0212 939 76 52 - E-posta: solaunitas@solaunitas.com
www.facebook.com/solayayinlari
www.twitter.com/solaunitas
www.instagram.com/solaunitasyayinlari
www.instagram.com/solakidz
<https://kitap.solaunitas.com>

ISBN: 978-625-7406-38-3

Yayıncı Sertifika No: 45798

1. Baskı: İstanbul 2021

İmtiyaz Sahibi: Umut Kısa

Genel Yayın Yönetmeni: Banu Onur Evren

Editör: Aysun Cengiz, Esin Baran

Son Okuma: Hande Bitirim

Resimleyen: Elif Sözeri Şahin

Mizanpaj: Hilal Yıldız

Kapak Tasarımı: Hilal Yıldız

BASILDIĞI YER

Kaplan Ofset

Davutpaşa Caddesi, Güven İş Merkezi C Blok No: 279-280 İstanbul

Sertifika No: 44367

© Bu kitabın tüm yayın hakları Sola Koç, Eğ. Dan. Hiz. A.Ş.'ye aittir. Yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen hiçbir yolla kopya edilemez, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

Konuşma Yolculuğum

Teorik bilgilerden pratik uygulamalara
Her ay için neşeli oyun ve önerilerle
dil ve konuşma gelişimi

MEHBUBE TUNCER

Resimleyen: Elif Sözeri Şahin

sola
kidz

İÇİNDEKİLER

0-6 ay

Sese Tepki Verme	12
Agulama	14
Karşıtındaki Kişiyi Fark Etme, Yüzüne Bakma, Gülümseme.....	16
Sesi Ayırt Etme ve Tanıma	18
Konuşma Seslerini Ayırt Etme ve Tanıma	20
Yüksek ve Alçak Sesleri Ayırt Etme ve Tanıma.....	22
Çevresel Sesleri Ayırt Etme ve Tanıma	24
Sesin Kaynağıı, Yönünü Arama	26
İsmine Tepki Verme.....	28
Mırdıdanma (Babıldama).....	30
Sesteki Farklılıkları Ayırt Edebilme	33
BİR TERAPİ ANISI “Duyuyorsa konuşsun.”	36
0-6 Ay Dil ve Konuşma Gelişimi Kontrol Listesi	38

6-12 ay

6-12 Ay Dil ve Konuşma Gelişimi Genel Özellikleri.....	42
Saklanan Kişiyi Bulma: Ce-eee Oyunu	43
Saklanan Nesneyi Bulma	45

Alkış Oyunu.....	47
Düzenli Mırdırdanma (Babırdama) Evresi	49
Duyduğu Sesleri Taklit Etme	53
Bay Bay (Baş-Baş) Yapma	56
Parmakla Gösterme ve İşaret Etme.....	58
Bebekler Parmakla Göstererek Ne Anlatmak İstiyor?	59
İlk Sözcükler	61
Duyuyor mu Dinliyor mu?	63
Anlama ve Konuşma	65
6-12 Ay Dil ve Konuşma Gelişimi Kontrol Listesi	67

12-18 ay

12-18 Ay Dil ve Konuşma Gelişimi Genel Özellikleri	70
Yönergeleri Anlama Becerisi	71
Parmakla Gösterme	74
Sözcükleri Taklit Etme Becerisi	76
Yüz Bölümlerini Tanıma.....	79
“Mış Gibi” Oyunlar	81
Sembolik Oyunlar 1. Aşama	82
Konuşma Seslerinin Üretimi.....	85
12-18 Ay Dil ve Konuşma Gelişimi Kontrol Listesi	87

18-24 ay

18-24 Ay Dil ve Konuşma Gelişimi Genel Özellikleri	90
Evet/Hayır Sorularını Anlama ve Uygun Yanıt Verme.....	91
Belirli Geçmiş Zaman Ekinin Kullanımı.....	94
Nesneleri Eşleştirme.....	96
Vücut Parçalarını (Burun, Kulak, Ağzı, El, Ayak) Gösterme	99
Günlük Hayatta Sık Kullandığı Oyuncak ve Nesneleri Tanıma	101
İki Aşamalı Yönergeleri Yerine Getirme.....	103
İki Üç Sözcükten Oluşan Cümle Kurma/ İsteklerini İki Üç Kelimeli Cümlelerle İfade Etme.....	105
Konuşma Seslerini Doğru Telaffuz Etme	111
Fonolojik Farkındalık	117
Kitap ve Dil Gelişimi	121
Farklı Dizayn Edilmiş Kitaplar Nasıl Etkin Bir Şekilde Kullanılır?	124
Sembolik (Hayalî, Mıış Gibi) Oyunlar.....	126
Sembolik Oyunlar 2. Aşama	126
Sembolik Oyunlar 3. Aşama	129
18-24 Ay Dil ve Konuşma Gelişimi Kontrol Listesi.....	131

24-36 ay

24-36 Ay Dil ve Konuşma Gelişimi Genel Özellikleri.....	134
Kavram Gelişimi	135
Dinleme Becerisi ve Yönerge Takibi	141

Çoğul Ekinin Kullanımı	143
“-yor” Şimdiki Zaman Ekinin Kullanımı	146
Olumsuzluk Ekinin Kullanımı	148
Uzun Cümle Kurma	150
Vücut Bölümlerini Tanıma	153
Nesne İşlevini Anlama ve İfade Etme	156
Sorulara Yanıt Verme ve Soru Sorma	158
Zamirleri (Adıllar) Anlama ve Kullanma	161
“Bir” Sayı Kavramını Anlama	165
Cinsiyet Farkını Anlama	167
Kitaplar ve Dil Gelişimi	170
24-36 Ay Arası Bebeklerin Yaşına Uygun Olan Kitapların Özellikleri Nasıl Olmalıdır?	171
Konuşma Anlaşılabilirliği	174
Bebeklerin Aylara Göre Konuşma Anlaşılabilirliği Nasıl Olmalı?	175
Oyunlar Arası Geçişin Sosyal İletişim Becerisine Etkisi	180
24-36 Ay Dil ve Konuşma Gelişimi Kontrol Listesi	182
Öz geçmiş	183
Kaynakça	184

ÖN SÖZ

Sözlerime, terapi verdiğim çocuklarıma ve onların ailelerine teşekkür etmekle başlamak isterim. Onların sayesinde bilgilerimi pekiştirdim, öğrendiklerimi uygulayarak deneyim kazandım ve teorik bilgilerimi pratik uygulamalarla harmanlayıp *Konuşma Yolculuğum* kitabını yazdım. Umut ediyorum ki değerli çocuklarıma bana kazandırdıklarından yola çıkarak yazdığım bu kitap ebeveynlere, eğitimcilere ve yolu çocuklarla kesişen bütün uzmanlara faydalı bir kaynak olur.

Neden bu kitabı yazmaya karar verdim? On yedi yılı aşkın bir birikim ve deneyimin ürünü olan bu kitapta neyi amaçladım?

Bu kitabı yazmaktaki amacım; ebeveyn eğitiminin, ebeveyn farkındalığının çok önemli olduğu bu dönemde, dil ve konuşma gecikmesi sorunu yaşayan çocuklarla terapi yaparken seanslarımda uyguladığım yöntemleri ve uygulamaları evde çocuğunun dil ve konuşma gelişimini desteklemek isteyen ebeveynlerle paylaşmaktır. Biliyoruz ki yaşadığımız dijital çağda birçok alanda olduğu gibi dil ve konuşma gelişimi alanında da teorik bilgilere ulaşmamız artık çok kolaydır. Ancak çocuklarda dil ve konuşma gelişimini desteklemeye yönelik uygulamaların, oyun ve önerilerin sunulduğu kaynaklar sınırlıdır. “Neden çocuklarda sadece dil ve konuşma gelişimini konu alan, her bir gelişim evresine yönelik bilgilerin, oyunların, uygulamaların ve önerilerin olduğu daha fazla kaynak olmasın?” düşüncesi beni böyle bir kitap yazmaya sürükledi ve böylece *Konuşma Yolculuğum* kitabını yazmaya karar verdim.

Bu kitapta, yukarıda bahsettiğim ihtiyaçları kısmen de olsa karşılamak amacı ile, üç yaşa kadar her bir gelişim evresine (0-6, 6-12, 12-18, 18-24, 24-36 aylar) yönelik bilimsel kaynaklara dayanan bilgiler ve uygulamalı örnekler sunarak “Her evrede ne bekleriz?” ve “Her evrede dil ve konuşma gelişimini nasıl destekleriz?” sorularına cevap vermeye çalıştım. Bununla birlikte, kitapta yer verdiğim öneriler bölümünde de oyun dışında dil ve konuşma gelişimini desteklemek için bahsedilen bölümle ilgili ebeveynlerin dikkate alması gereken öneriler sundum.

Biliyoruz ki dil ve konuşma gelişimi çok geniş bir alandır. Bu nedenle, kitapta konular belirli bir evre ve genel bir çerçevede ele alınmıştır.

Kitabın, ebeveynlerin yanı sıra çocukla ilgili tüm meslek çalışanlarının, eğitimcilerin ve bu alanda -çocuk gelişimi, özel eğitim, dil ve konuşma terapisi- eğitim gören tüm öğrencilerin de ilgisini çekmesi mümkündür.

Saygı ve Sevgilerimle
Uzm. Mehbube TUNCER

“

“Çocukların oyunu, oyun değil, onların en ciddi uğraşıdır.”

MONTAIGNE

”

“

“The Children’s Game Is Not The Game, They’s Most Serious Work.”

MONTAIGNE

”

0-6 Aylık Bebeklerin
Dil ve Konuşma
Gelişim Özellikleri

Sese Tepki Verme

Bebekler doğduktan sonra duydukları çeşitli şiddet ve frekanstaki sesleri fark eder ve onlara tepki verir. Bu tepkiler farklı şekillerde kendini gösterir.

Bazı bebekler sesi duyduğu zaman o anda yaptığı eylemi durdurur -emmeyi bırakır, elindekini bırakır- bazıları ise gözlerini kırpar, uykuda olması durumunda aniden gözlerini açarak irkilir. Gelişimsel problemleri olan -işitme kaybı, zihinsel engel, otizm vb.- bebekler belirli sesleri duymakta veya ayırt etmekte yetersiz olabilir ve bu nedenle sese tepki vermez, ani duyduğu sestten irkilmezler.

Ülkemizde hemen hemen bütün yenidoğan bebeklere işitme taraması yapılmakta ve doğuştan gelen -konjenital- işitme kaybı zamanında tespit edilmektedir. Ancak bebeklik döneminde geçirilen bazı hastalıklar nedeni ile sonradan işitme kaybı oluşabilir. Bu nedenle olası işitme kaybının erken dönemde fark edilebilmesi için ebeveynler günlük hayatta, ev ortamında çeşitli şiddet ve frekansta konuşma sesleri kullanarak bebekleri dikkatlice gözlemlemeli ve takip etmelidir.

“Yeni bebeği olan ebeveynler bu kitap ile birlikte artık kendilerini yalnız hissetmeyecek!”

İletişimin temelini oluşturan dil ve konuşma becerisi, insanları hayatta mutlu ve başarılı kılan en önemli yetkinliklerin başında gelir. Bu yetkinlik bebek doğduğu andan itibaren kazanılmaya başlanır. Çocuęunuzun beyin gelişimi 0-3 yaş döneminde hayati önem taşır. Bu dönemde bebeğe verilecek doğru destek çok önemlidir. *Konuşma Yolculuğum* kitabı, alanın önde gelen profesörleri tarafından ebeveynlere ve alan uzmanlarına önerilen teorik ve pratik uygulamaları kapsayan çok yönlü bir kitaptır.

İnsanoğlunun dünyaya geldikten sonra ilk “görevi”, içine doğduğu evreni ve bu evrende birey olma sürecinin en önemli anahtarı olan dil sistemini keşfetmektir. Bilişsel ve zihinsel gelişim, beyin gelişimiyle yakından ilişkilidir. Beyindeki bu sinaptik yolakların oluşumunun en hızlı olduğu dönem ilk 24-36 aydır. Bu nedenle, yaşamın ilk ayları bebeğin bilişsel ve zihinsel gelişiminde dolayısıyla bireyin geleceğinin altyapısını oluşturmada büyük öneme sahiptir.

Mehbube Tuncer’in bu bilinçle hazırladığı kitap annelere, babalara, bebeğin birincil bakıcılarına yararlı bilgiler vermekte, öneriler sunmaktadır. En değerli varlığınızın, içine doğduğu dünya ile çevresinde kullanılan dil sistemlerini keşfetme yolculuğunda tek başına ve çaresiz kalmadan, keyifle ve hızla yol almasına katkıda bulunma çabasıyla hazırlanmıştır.

*Prof. Dr. Ahmet Konrot
Üsküdar Üniversitesi Dil ve
Konuşma Terapisi Bölüm Başkanı*

Sevgili Mehbube, bu eserinde hem aileler hem de alanda çalışanlar için çok önemli bir başarı sağlamış. Dil yoluyla kendini ifade edebilme becerisi ve bunun kazanılması süreci, bizleri diğer canlılardan ayıran, bizi biz yapan en önemli özelliklerimizden biri. Çağımızın getirdiği yeni yaşam dinamikleri günbegün daha fazla sayıda çocuğu konuşma problemleri ile karşımıza getirmekte. Bu problemlerin doğru tanımlanması ve rehabilitasyonun yönetilmesi için doğru adreslere ihtiyaç var. Bu açıdan özenle hazırlanmış, kolayca okunan, eğlenceli bir o kadar da bilimsel yönü kuvvetli olan *Konuşma Yolculuğum* hepimiz için önemli bir rehber kitap olacaktır.

*Prof. Dr. Seyra Erbek
Başkent Üniversitesi KBB
Anabilim Dalı*

**sola
kidz**